

возможности продолжать изучение темы или обнародовать собранный материал, а также судебного разбирательства.

Снизить влияние эндогенных и экзогенных препятствий, в том числе внешних угроз, можно на начальном этапе проведения расследования. Для этого журналисту следует оценить все риски и определить возможные проблемы, с которыми сопряжено изучение выбранной темы, а впоследствии – разработать несколько сценариев развития событий. Разработка детализированного плана, включающего различные способы получения информации и пути реагирования на возникающие трудности, значительно повышает вероятность успешного проведения журналистского расследования.

Васіль Вараб’ёў

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ВЕРДЫКТЫ ЖУРНАЛІСТЫЦЫ АД ІНФАРМАЦЫЙНАЙ ВАЙНЫ

1. Прафесійная прыналежнасць і карпаратыўная журналісцкая салідарнасць засцерагаюць ад мінорнага аналізу сённяшняга стану і песімістычнага прагнозу перспектывы гуманістычнага кантэнту інфармацыйнай прасторы ў яе глабальным, еўрапейскім і рэгіянальным вымярэннях у кантэксце асвятлення падзей на паўднёвым усходзе Украіны. Аднак акадэмічная адказнасць прымушае да бязлітаснай высновы, што журналістыка пра «ўкраінскі крызіс» стала не проста палонніцай, а непазбежнай і незваротнай ахвярай інфармацыйнай вайны. Немудрагелісты запыт на Яндэкс пра радаслоўную і генетычную сувязь журналістыкі і інфармацыйнай вайны дае 15 мільёнаў адказаў. На розны густ – у адпаведнасці з палітычным светапоглядам, побытавымі ўяўленнямі, маральнымі альтэрнатывамі і цынічнай варыятыўнасцю. На жаль, адсутнічае адказ пра бачную нават няўзброеным вокам заложніцкую долю аўдыторыі – чытачоў, гледачоў, слухачоў. Сімптоматычна, што асэнсаванне рэшткаў інстытуцыянальнай місіі журналістыкі як палітычнага, сацыяльнага і эканамічнага барометраў грамадства і супольнасці народаў няўмольна замаруджваецца. Інфармацыйнае супрацьстаянне, якое разгорнута ў СМІ, развіваецца па тоесных, адекватных ваенных законах і зацята падпарадкавала журналістыку патрэбам усіх бакоў (якіх значна больш за два) канфлікту. Інстытуцыянальная роля СМІ трансфармавана ў гратэска інструментальную мадэль: для перамогі на інфармацыйным фронце ўсе сродкі слухныя і патрэбныя.

Першасны вердыкт журналістыцы ад імя інфармацыйнай вайны пацвярджаецца і рэльефна высвечваецца фактамі з геапалітычных палёў крывавай шматахвярнай бойкі. Журналістам адмаўляюць у акрэдытацыі, арыштоўваюць, дэпартуюць, учыняюць допыты, правакуюць на шпіёнскую і экстрэмісцкую дзейнасць, забіваюць... Алея памяці і апошняга пазажыццёвага прытулку журналістаў на маскоўскіх могілках, як і спыненне трансляцыі дзясяткаў тэлеканалаў сведчаць пра смяротны прысуд інфармацыйнай вайны ў дачыненні да журналістыкі і яе суб'ектаў – носьбітаў. Так бы мовіць, вердыкт фізічнага кшталту, прамога сілавога знішчэння.

Мяркую, сусветнай журналісцкай супольнасці, акадэмічным колам, гуманітарным арганізацыям настаў час сур'ёзна задумацца над неадкладным заканадаўчым замацаваннем у пераліку ваенных злачынстваў супраць чалавецтва ўсіх спроб пазбаўлення жыцця журналістаў і фізічных супрацьдзеянняў, стварэння перашкод пры выкананні прафесійных журналісцкіх абавязкаў.

2. Інфармацыйная вайна мае на мэце перапраграмаванне свядомасці людзей, перафармацiраванне грамадскай думкі. Што застаецца ад журналістыкі пры сутыкненні з мэтамі, метадамі і прынцыпамі інфармацыйнай вайны, выдатна ілюструюць сэнсавыя інтэрпрэтацыі і палітычныя кваліфікацыі падзей, фактаў, дзеянняў. «Гібрыдная вайна», «грамадзянская вайна», «айчынная вайна». «Тэрарысты», «сепаратысты» «апалчэнцы» і «сілавікі». «Антытэрарыстычная аперацыя» – «карнікавая аперацыя». «Еўрамайдан імем рэвалюцыі замяніў уладу» – «Данбас выкарыстаў еўрамайданаўскія сродкі і прызначыў сабе ўладу». «Каларады», «хунта», «бандэраўцы», «каўпак зялёных чалавечкаў»... Містыфікацыі, падробкі, замоўчванні фактаў, маніпуляцыі запаланілі інфармацыйнае поле медыйнай вайны. Журналістыка патанула ў кантрасным светаўспрыманні: чорнае – белае, свой – чужы, добры – дрэнны. Лагерная псіхалогія апраменіла інфармацыйныя крыніцы, а медыявайна спарадзіла рахітычнасць прафесійнай журналісцкай свядомасці і працягвае эскалацыю інстынктаў нянавісці. Гістарыяграфія гэтай інфармацыйнай вайны будзе доўгім рэхам адгукацца ў дзеяннях і памяці нашчадкаў журналісцкага цэха.

3. Гэтыя вердыкты журналістыцы ад інфармацыйнай вайны вымагаюць пэўных трансфармацый у метадалогіі навучання будучых медыйных супрацоўнікаў. Падрыхтоўка журналістаў для асвятлення геапалітычных канфліктаў (а яны, на жаль, – бясконцыя!) павінна з неабходнасцю ўключаць абавязковы вучэбны курс «Канфлікталогія

журналістыкі» для ўсіх напрамкаў і спецыяльнасцей. Комплекс дысцыплін прафесійнага сацыяльна – гуманітарнага цыклу, што ахоплівае палітычныя, псіхалагічныя, сацыялагічныя, эканамічныя, прававыя складнікі кваліфікацыі журналіста, вымушаны будзе і павінен значна пашырацца і ўдасканальвацца. Інакш інфармацыйная вайна пераможа не толькі геапалітычную рэальнасць, але і журналістыку як палітычны і сацыяльны інстытуты грамадства.

Ольга Герасимович

Белорусский государственный университет

ИНКОРПОРИРОВАННЫЙ КУЛЬТУРНЫЙ КАПИТАЛ ЖУРНАЛИСТОВ В ОСВЕЩЕНИИ КОНФЛИКТОВ

Освещение конфликтов является неотъемлемой частью повестки дня современных СМИ. Несмотря на развитие конфликтологии и разработку способов урегулирования противостояний, развитие конфликтов в мире часто все еще идет по пути эскалации и применения насильственных способов борьбы. СМИ не остаются в стороне и включаются в формирование информационных моделей конфликтов у участников противостояний, третьих лиц.

Рассмотрение ресурсов СМИ в конфликтах возможно на основе социальной топологии П. Бурдьё и других ученых, развивающих, применяющих на практике его методологию в исследованиях журналистики (Р. Бенсон, Э. Даррас, Д. Марчетти, Э. Неве, И.Д. Фомичева, П. Шампань). Данное направление социальной мысли рассматривает «капиталы» – ресурсы материального и нематериального характера, которые журналисты могут использовать для достижения определенных целей в конфликте. Основные капиталы в журналистской деятельности – это экономический, культурный (информационный) и социальный.

Для профессионального освещения конфликтов необходимо наличие у сотрудников редакции инкорпорированного культурного капитала. Согласно П. Бурдьё, культурный капитал может выступать в трех состояниях: объективированном (выпуски СМИ), институционализированном (квалификация, подтвержденная документально: дипломы, сертификаты и т. д.) и инкорпорированном (длительные диспозиции ума и тела) [1, с. 60]. В инкорпорированном состоянии культурный капитал предполагает наличие у журналиста определенных знаний, умений, навыков, которые помогают создавать пользующиеся спросом материалы,